

Денисов Сергій Федорович,
доктор юридичних наук, професор, професор ХНУВС,
м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0002-1218-0016
Свірін Микола Олександрович,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
головний науковий підробітник ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9443-7566
Заїка Дмитро Євгенійович,
аспірант ХНУВС, м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0002-1300-3492

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІСТУ НАГЛЯДОВОЇ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню змісту наглядової пробації в Україні. Автори вирішили проаналізувати нормативно-правову базу проблематики, окреслити основні доктринальні положення вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, провести порівняльно-правовий аналіз, об'єднати їх за спільними ознаками та виокремити відмінні, визначити особливості співвідношення між собою та надати науково обґрунтовані висновки.

Ключові слова: *наглядова пробація; зміст; наукові підходи; пробація в Україні.*

Інститут пробації є відносно новим явищем у кримінальному праві України. І хоча фундамент його реалізації закладений ще у 2002 році, сучасний етап становлення розпочався лише з прийняттям профільного законодавчого акта у 2015 році. Проте значна частина питань теоретичного та практичного характеру залишились недослідженими. Одним із таких питань є зміст наглядової пробації. Наукова дискусія у межах зазначеної проблематики має теоретичний характер, але, беззаперечно, впливає на правозастосування та є актуальною з огляду на зростаючу роль пробації у кримінальному праві України. За останні роки дослідженню окремих аспектів проблематики присвятили свої праці К.А. Автухов, Є.Ю. Бараш, О.В. Беца, О.В. Гальцова, Т.А. Денисова, В.М. Дрьомін, В.О. Навроцький, М.С. Пузирьов, А. Х. Степанюк, Д.В. Ягунов, І.С. Яковець та ін.

На сьогодні служба пробації є надзвичайно важливою виправною агенцією, основою системи кримінальної юстиції, яка усунула в'язницю з центрального місця. Її основними перевагами є відносно низькі витрати, можливості більш гнучкої, ефективної та результативної реабілітації злочинців та зниження ризиків рецидивних злочинів [1, с. 146]. Мета інституту пробації – покаяння, виправлення та ресоціалізація засудженого. З цього приводу М.О. Маршуба слушно зазначає,

що поява інституту пробації є віддзеркаленням неспроможності в'язниці повернути злочинців до суспільства як повноправних членів [2, с. 205; 3, с. 117]. Така позиція корелюється і зі статистичними показниками розвитку системи пробації в Україні. Станом на 01 січня 2022 року у Державній установі “Центр пробації” відвітували, що у 2020 році загальна кількість засуджених до покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, та осіб, до яких застосовано адміністративне стягнення, становила 63 249 осіб. При цьому за 2021 рік такі показники зросли майже на 5 000 і становили вже 67 864 особи [4].

Безумовно, створення системи пробації відбувалося з урахуванням вивчення позитивного досвіду зарубіжних країн, а також із визначенням переліку функцій, які реально можуть мати місце у соціально-економічних умовах України [5, с. 15]. Формування концепції сучасного бачення кримінально-виконавчої системи та служби пробації завершилося усталенням процесу гуманізації та реформування системи виконання покарань, започаткованого державою, із переорієнтацією її діяльності з каральної на ресоціалізаційну та пробаційну [6, с. 20].

Пробація в цілому і наглядова пробація зокрема у їх загальносвітовому та внутрішньо українському розумінні дещо відрізняються. Єдиним є розуміння, що в основі нагляду лежить моніторинг індивідуальної активності засудженого [7, с. 608–612]. Поза цим або на доповнення, на жаль, єдиного підходу немає не лише серед науковців України, а й світу [8, с. 409].

Для деталізації проблематики насамперед необхідно звернутись до загальносвітової практики та міжнародних нормативно-правових актів. Відповідно до ст. ст. 53, 55 Правил Ради Європи “Про пробацію”, служба пробації може здійснювати нагляд до, під час або після судового розгляду. Його варто розглядати не лише в якості контрольної функції, а й як засіб консультування правопорушників, надання їм допомоги або створення мотивації. За можливості нагляд необхідно поєднувати з іншими заходами виховного характеру, які можуть здійснюватися службою пробації або іншими відомствами, наприклад, навчання, професійна підготовка, працевлаштування і лікування [9].

З наведеного можна зробити такі висновки: 1) наглядова пробація може застосовуватися до призначення вироку суду та під час судового розгляду; 2) наявність контрольної функції у пробації можна вважати загальним консенсусом; 3) окрім контролю, пробація включає заходи з консультування, допомоги, мотивації правопорушників; 4) заходи виховного характеру не належать до наглядової пробації, але тісно поєднані і застосовуються комплексно.

Власне бачення з цього приводу запропонував К.Б. Клокарс (Klockars). На його думку, сутність підходів до розуміння змісту наглядової пробації можна наочно відобразити у чотирьох підходах працівника до своєї ролі: 1) акцент на дотриманні встановлених обмежувальних заходів (моніторингу та спостереження) і орієнтація на безпеку суспільства; 2) відсутність інтересу до результатів, безініціативне виконання поставлених завдань і дотримання визначених правил; 3) акцент на допомозі правопорушникам, їх реабілітації; 4) поєднання моніторингу та консультування, за якого поєднується сприяння безпеці суспільства та підтримка засудженого на шляху до кращого життя [10, с. 550–556]. Дослідження Клокарса були проведені більш ніж 40 років тому, але все ще є актуальними. Наприклад,

наглядова пробація першого та четвертого типів притаманна для правової системи США [11, с. 6, 12, с. 257]. Для України більш типовими є перший та другий типи з орієнтацією на перехід до четвертого.

Більше того, у науковій літературі зазначається, що нагляду, крім контролю, моніторингу та кари, можуть бути притаманні додаткові заходи, спрямовані на виконання вироку суду, забезпечення громадського захисту та зменшення повторних правопорушень [8, с. 409]. Н. Крісті вказував, що на час, коли засуджений знаходиться під наглядом працівників служби пробації, на нього, серед іншого, покладаються зобов'язання з відшкодування або репарації збитків, завданих кримінальним правопорушенням [13, с. 117].

З метою дослідження практичного боку питання І. Дурнеску (Durnescu), Л. Кеннефік (Kennefick), І. Сучіч (Susic) та Р. Главак Ткаліч (Glavak Tkalic) провели опитування серед засуджених у країнах Європи. Попри вказані вище елементи наглядової пробації, на думку самих засуджених, вона наполовину складається із заходів карального характеру. При цьому респонденти з Іспанії і Литви зазначають, що переважає саме кара, з Англії та Сербії – реабілітація [14, с. 14–15]. Хоча, на думку Ю.А. Пономаренка, правообмежувальний зміст цього заходу, а ще більше – його каральна мета, не є яскраво вираженими [15, с. 192].

На розбіжності з міжнародним законодавством звертає увагу і А.Х. Степанюк. На думку автора, відповідно до ст. 55 Правил Ради Європи “Про пробацію” пробація включає в себе нагляд, керівництво і допомогу, спрямовані на соціальну реінтеграцію правопорушника, сприяння суспільній безпеці. Проте у такому розумінні виходить, що пробація не є виконанням реальних покарань, передбачених кримінальним законодавством [16, с. 54–55; 9].

Український варіант визначення наглядової пробації закріплено у Законі України “Про пробацію”, відповідно до ст. 10 якого, наглядова пробація – це здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо засуджених до покарань у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, осіб, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт, осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, а також направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів [18], а також в окремих довідкових юридичних джерелах [17, с. 346–347].

Дійсно, міжнародні стандарти визначають наглядову пробацію дещо відмінно від українського законодавства [19, с. 49].

Так, зі змісту вітчизняної законодавчої норми вбачається, що попри європейське бачення, національні наглядові заходи застосовуються лише після вироку суду. Хоча, як зазначає директор ДУ “Центр пробації” О.Б. Янчук, саме наглядова пробація охоплює найбільшу кількість людей та найбільш тривалий проміжок часу [20, с. 17].

Учені вказують на існування пенітенціарного експансіонізму в останні десятиліття, за якого кількість клієнтів пробації постійно зростає до такої міри, що у деяких країнах значно переважає кількість ув'язнених. Нюанс цієї тенденції

полягає у “парадоксі випробувального терміну”, за якого умовне засудження (у контексті США) діє, з одного боку, як альтернатива ув’язненню, а з іншого, – як розширювач мережі кримінального правосуддя, залежно від умов, часу і місця. Як зазначають І. Дурнеску, Л. Кеннефік, І. Сучіч та Р. Главак Ткаліч, розширення нагляду як засобу кримінально-правового характеру безпосередньо негативно впливає на кількість і “тип” правопорушників, які перебувають під наглядом [14, с. 10].

Проблема створення національної моделі пробації є однією з найбільш актуальних тем сучасної української правової науки. Відсутність в Україні цього стандартного, можна сказати, типового елемента, без якого неможливо уявити будь-яку сучасну національну систему юстиції, не може не привертати увагу науковців та практиків. У сучасних країнах служба пробації залишається надзвичайно важливою виправною агенцією, центром системи юстиції [2, с. 205].

Як слушно зазначає Ю.А. Пономаренко, чи не кожен український криміналіст, кримінолог чи пенітенціарист, беручись до дослідження пробації, неодмінно відзначає багатозначність її поняття [15, с. 195]. Важливу роль у цьому відіграє і плутанина через не зовсім правильний переклад базових понять [21, с. 154].

З цього приводу М.І. Хавронюк та Т.А. Денисова відносять пробацію до заходів кримінально-правового впливу, а на думку В.М. Дрьоміна, пробація може бути представлена як окремий вид покарання [22, с. 6–7; 23, с. 26; 24, с. 375].

О.В. Беца і Б.М. Телефанко вказують, що термін “пробація” може вживатися у таких значеннях:

- 1) концепція соціальної роботи з правопорушниками;
- 2) ієрархічна організаційна структура;
- 3) орган державної влади;
- 4) різновид покарання, не пов’язаного з позбавленням волі на певний строк, і водночас як умовне звільнення від кримінального покарання з випробуванням [25, с. 297; 26, с. 134].

Отже, у розумінні авторів, пробація знаходиться поза поліцією та установою виконання покарання, і є випробуванням особи, яка вчинила злочин, умовним засудженням і відстрочкою від виконання вироку суду (позиція, що збігається з поглядами Н. Крісті, наведеними вище). Наголошується, що основна сутність пробації полягає в тому, що над засудженим установлюється нагляд без ізоляції його від суспільства, проте з покладанням на нього певних зобов’язань та обмежень. Головною ж метою пробації є захист суспільства, запобігання повторним злочинам, сприяння реінтеграції правопорушника в соціальне життя [25, с. 297; 26, с. 134].

Зважаючи на таку думку, можна стверджувати і про існування постпенітенціарної пробації, розвиток якої вважається одним із перспективних напрямів удосконалення пенітенціарної системи [27, с. 201–202; 9].

У цілому, як слушно відзначають Ю.В. Баулін і В.Я. Тацій, науковцям ще слід визначити юридичну природу пробаційних заходів: чи є вони окремим видом покарання, наприклад, пробаційний нагляд, чи це сукупність наглядових, контрольних та допоміжних заходів, які застосовуються до осіб, звільнених від покарання, з метою інтеграції їх у суспільство [28, с. 28].

Так, полісемія пробації в науковій літературі знайшла своє відображення і в Концепції реформування кримінальної юстиції України, якою вперше у нашій правовій системі було передбачено запровадження пробації і при цьому відзначалося, що як інститут права іноземних держав пробація використовується у двох значеннях: 1) як вид покарання; 2) як спеціальна служба, що здійснює свою діяльність у двох головних напрямках: а) виконання відповідного виду покарання; б) забезпечення суду інформацією про соціальну характеристику особи, яка обвинувачується у вчиненні злочину, з метою визначення найбільш адекватного для цієї особи запобіжного заходу або виду покарання [6].

Попри різні позиції, з упевненістю можна сказати, що наглядова пробація в Україні є одним із найбільш м'яких видів пробаційних покарань [29, с. 36].

Вочевидь, що вітчизняна наглядова пробація, окрім власне наглядових заходів, визначає і доцільність застосування соціально-виховних заходів, з обов'язковим урахуванням індивідуально-психологічних особливостей особистості засудженого, його кримінально-правової та демографічної характеристики [19, с. 49]. Схоже положення дублюється у ст. 55 Правил Ради Європи про пробацію [9].

Варто зазначити, що Кримінально-виконавчий кодекс України називає “засобами” виправлення і ресоціалізації засуджених не лише встановлений порядок виконання та відбування покарання, а й пробацію, суспільно корисну працю, соціально-виховну роботу, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання та громадський вплив (ч. 3 ст. 6 КВК України тощо) [15, с. 64]. З чого можна зробити висновок, що пробація за змістом, у тому числі, має бути направлена на досягнення цілей виправлення та ресоціалізації засуджених. Схожу позицію підтримувала і Т.А. Денисова, яка запропонувала віднести до інших заходів кримінально-правового характеру такі виправні заходи, як примусові виправні програми, медіацію, пробацію та поручительство. Вказуючи, що їх призначення полягає у ресоціалізації осіб, які звільняються від відбування покарання та спеціальній превенції [23, с. 8].

Як зазначають Л.П. Самофалов та О.Л. Самофалов, майже по кожному із видів зазначених вище покарань виникають питання відносно порядку здійснення наглядових та соціально-виховних заходів. Наприклад, позбавлення бухгалтера обіймати дану посаду або займатися такою діяльністю проконтролювати з процесуального погляду неможливо. А отже, крім основних елементів, зміст наглядової пробації може варіюватись залежно від самої засудженої особи, її соціального статусу, рівня освіти, сімейного стану тощо [30, с. 38].

Елементи змісту наглядової пробації певною мірою розкриваються у нормативно-правових актах, що визначають завдання та повноваження уповноваженого органу з питань пробації. Так, відповідно до наказу Міністерства юстиції України від 29.01.2019 № 272/5 “Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі”, метою наглядових та соціально-виховних заходів до засуджених до покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, засуджених, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено більш м'яким покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт, засуджених

осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, є забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень. Згідно із зазначеним Порядком індивідуальний план роботи із засудженою особою може містити інформацію про:

- 1) наглядові заходи;
- 2) соціально-виховні заходи;
- 3) консультативну та психологічну допомогу;
- 4) заходи сприяння у вирішенні соціальних питань, працевлаштуванні, залученні до навчання;
- 5) заходи індивідуально-профілактичної роботи та інше.

Щодо розвитку системи пробації в Україні вважаємо, що подальшої наукової дискусії потребують пропозиції щодо запровадження нового виду покарання у виді пробаційного нагляду (те, на що В.М. Дрємін вказував ще у 2005 році) [24, с. 375].

Вбачається, що пробаційний нагляд має полягати в обмеженні прав і свобод засудженого, спрямованих на його виправлення без ізоляції від суспільства, запобігання вчиненню ним нових правопорушень тощо.

Закріплення змісту наглядової пробації має знайти своє місце у новому Кримінальному кодексі України, де, на нашу думку, мають бути закріплені основні наглядові засоби пробації, а саме: покладення на особу обов'язків щодо виконання суспільно корисної роботи; перебування під електронним моніторингом; дотримання обмежень пробаційного арешту тощо.

Отже, за результатами дослідження можна зробити висновок, що зміст наглядової пробації в Україні становить сам нагляд (моніторинг за загальноосвітньою аналогією) та соціально-виховні заходи до засуджених до покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, засуджених, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено більш м'яким покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт, засуджених осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, як обов'язкові елементи. Також, обов'язковим, хоча і не яскраво вираженим елементом, є кара. Додатково, залежно від індивідуальних особливостей засудженого, можуть застосовуватись консультативна та психологічна допомога, сприяння у вирішенні соціальних питань, працевлаштуванні, залученні до навчання, заходи індивідуально-профілактичної роботи та інше. У своєму поєднанні ці елементи корелюються з четвертим типом наглядової пробації за класифікацією К.Б. Клокарса та поєднують моніторинг та консультування, сприяють безпеці суспільства та підтриманню засудженого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ягунов Д.В. Актуальні проблеми європейської інтеграції. *Збірник статей з питань європейської інтеграції та права*. Одеса: Вид-во "Фенікс", 2011. Вип. 6. С. 146–173.

© Denysov Serhii, Svirin Mykola, Zaika Dmytro, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.2\(56\).16](https://doi.org/10.36486/np.2022.2(56).16)

Issue 2(56) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>

2. Басенко Р.О., Аванесян Г.М., Коваленко В.Ф. Інституціонування пробації в контексті гуманістичного та євроінтеграційного потенціалу правової системи України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 5. С. 203–208.

3. Маршуба М.О. Служба пробації в Україні: проблеми впровадження в систему кримінальної юстиції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 19. С. 117–119.

4. Інфографіка державної установи “Центр пробації”. URL: https://www.probation.gov.ua/?page_id=3243#1641991521683-9e750ea6-2dc1 (дата звернення: 23.05.2022).

5. Гальцова О.В. Пенітенціарна пробація в Україні: реалії та перспективи. *Встановлення позитивних взаємин із правопорушником як принцип пробації*: матеріали наук.-практ. онлайн-“круглого столу” (м. Харків, 18 груд. 2020 р.). Харків: Право, 2021. С. 14–17.

6. Бараш Є.Ю. Концептуальні засади реформування Державної кримінально-виконавчої служби України та пробації. *Право України*. 2019. № 7. С. 14–39.

7. Robinson G., McNeill F., Maruna S. Punishment in society: The improbable persistence of probation and other community sanctions and measures. URL: <http://eprints.gla.ac.uk/70216/1/70216.pdf> (дата звернення: 24.05.2022).

8. Smith A., Heyes K., Fox C., Harrison J., Zsolt K., Bradbury A. The effectiveness of probation supervision towards reducing reoffending: A Rapid Evidence Assessment. *Probation Journal*. 2018. Вип. 65(4). С. 407–428.

9. Рекомендація CM/Rec(2010)1 Комітету Міністрів державам-членам про Правила Ради Європи про пробації. URL: <https://rm.coe.int/16806f4097> (дата звернення: 16.05.2022).

10. Klockars C.B. A theory of probation supervision. *Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*. 1972. Вип. 63(4), С. 550–557.

11. Bosker J., Doornmalen J.M., Henskens R., Van der Plaats D. Effective practices in probation supervision: A systematic literature review. KFZ Programme. 2020. 93 с.

12. Богатирьова О.І. Сутність інституту пробації у сучасному зарубіжному праві. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2013. Вип. 31. С. 254–261.

13. Кристин Н. Борьба с преступностью как индустрия. Вперед, к Гулагу западного образца / пер. с англ. А. Петрова, В. Пророковой. предисл. Я. Гишинского. 2-е изд. Москва: РОО “Центр содействия реформе уголовного правосудия”, 2001. 224 с.

14. Durnescu I., Kennefick L., Sucic I., Glavak Tkalic R. Experiencing offender supervision in Europe: The Eurobarometer – Lessons from the pilot study. *Probation Journal*. 2018. Вип. 65(1). С. 7–26.

15. Пономаренко Ю.А. Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень: монографія. Харків: Право, 2020. 720 с.

16. Степанюк А.Х. Поняття та зміст пробації. *Встановлення позитивних взаємин із правопорушником як принцип пробації*: матеріали наук.-практ. онлайн-“круглого столу” (м. Харків, 18 груд. 2020 р.). Харків: Право, 2021. С. 54–60.

17. Кримінально-виконавче право. Словник-довідник / автори-упорядники: С.Ф. Денисов, Т.А. Денисова, М.В. Пузиревський. Чернігів: Десна Поліграф, 2020. 712 с.

18. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 № 160-VIII. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19> (дата звернення: 15.05.2022).

19. Науково-практичний коментар до Закону України “Про пробацію” / за заг. ред. Копиленка О.Л., Бараша Є.Ю. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2019. 114 с.

20. Янчук О.Б. Становлення та розвиток пробації в Україні: сучасний стан і перспективи. *Юридична Україна*. 2019. № 9. С. 15–22.

21. Яковець І.С. Пробація: загальні підходи до визначення поняття та засади впровадження в Україні. *ScienceRise*. 2014. № 2. С. 152–155.

22. Хавронюк М.І. Заходи кримінально-правового впливу: які вони бувають (частина 1). *Юридичний вісник України*. 2013. № 21. С. 6–7.

23. Денисова Т.А. Кримінальне покарання та реалізація його функцій: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Запоріжжя: Класич. приват. ун-т, 2010. 38 с.

24. Дрємін В.М. Застосування пробації як засіб декриміналізації суспільства. *Актуальні проблеми політики*: зб. наук. пр. Одеса. 2005. Вип. 25. С. 372–377.

25. Телефанко Б.М. Пробація як захід кримінально-правового впливу на рецидивну злочинність. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 295–298.

26. Беца О.В. Зарубіжний досвід застосування пробації в ювенальній юстиції. *Відновне правосуддя в Україні: щоквартальний бюлетень*. 2005. № 1–2. С. 134–146.

27. Пузирьов М.С., Олєфір Л.І. Соціально-правова обумовленість запровадження в законодавство України інституту пробачійного нагляду за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання. *Науковий вісник Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ*. 2020. № 4. С. 199–205.

28. Баулін Ю.В., Тацій В.Я. Завдання вітчизняної кримінально-правової науки в умовах реформування кримінального законодавства України. *Право України*. 2020. № 2. С. 17–30.

29. Чернишов Д.В. Адміністративно-правові засади пробачії в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. 215 с.

30. Самофалов Л.П., Самофалов О.Л. Пробачія – шлях до гуманізації покарань. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2017. № 5. С. 36–40.

REFERENCES

1. Yahunov D.V. (2011). Aktualni problemy yevropeiskoi intehratsii. "Actual problems of European integration". Collection of articles on European integration and law. Odesa: "Phoenix" Publishing House. Iss. 6. P. 146–173 [in Ukrainian].

2. Basenko R.O., Avanesian H.M., Kovalenko V.F. (2021). Instytutsiuvannya probatsii v konteksti humanistychnoho ta yevrointehratsiinoho potentsialu pravovoi systemy Ukrainy. "Institutionalization of probation in the context of humanistic and European integration potential of the legal system of Ukraine". *Entrepreneurship, economy and law*. No. 5. P. 203–208 [in Ukrainian].

3. Marshuba M.O. (2016). "Probation service in Ukraine: problems of implementation in the criminal justice system". *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*. Iss. 19. P. 117–119 [in Ukrainian].

4. Infografika derzhavnoi ustanovy "Tsentri probatsii". "Infographics of the state institution Probation Center". URL: https://www.probation.gov.ua/?page_id=3243#1641991521683-9e750ea6-2dc1. (Date of Application: 23.05.2022) [in Ukrainian].

5. Haltsova O.V. (2021). Penitentsiarna probatsiia v Ukraini: realii ta perspektyvy. "Penitentiary probation in Ukraine: realities and prospects". Establishing a positive relationship with the offender as a principle of probation: scientific and practical materials online "round table" (December 18, 2020, Kharkiv). P. 14–17 [in Ukrainian].

6. Barash Ye.Yu. (2019). Kontseptualni zasady reformuvannya Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy ta probatsii. "Conceptual principles of reforming the State Criminal Executive Service of Ukraine and probation". *Law of Ukraine*. No. 7. P. 14–39 [in Ukrainian].

7. Robinson G., McNeill F., Maruna S. (2012). Punishment in society: The improbable persistence of probation and other community sanctions and measures. URL: <http://eprints.gla.ac.uk/70216/1/70216.pdf> (Date of Application: 24.05.2022). [in English].

8. Smith A., Heyes K., Fox C., Harrison J., Zsolt K., Bradbury A. (2018). The effectiveness of probation supervision towards reducing reoffending: A Rapid Evidence Assessment. *Probation Journal*. No. 65(4). P. 407–428 [in English].

9. Rekomendatsiia CM/Rec (2010)1 Komitetu Ministriv derzhavam-chlenam pro Pravyla Rady Yevropy pro probatsii. "Recommendation CM/Rec (2010)1 of the Committee of Ministers to Member States on the Council of Europe Rules on Probation". URL: <https://rm.coe.int/16806f4097>. (Date of Application: 16.05.2022) [in Ukrainian].

10. Klockars C.B. (1972). A theory of probation supervision. *Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*. Iss. 63(4). P. 550–557 [in English].

11. Bosker J., Doormalen J.M., Henskens R., Van der Plaats D. (2020). Effective practices in probation supervision: A systematic literature review. *KFZ Programme*. 93 p. [in English].

12. Bohatyrova O.I. (2013). Sutnist instytutu probatsii u suchasnomu zarubizhnomu pravi. "The essence of the institution of probation in modern foreign law". *Actual problems of improving the current legislation of Ukraine*. Iss. 31. P. 254–261 [in Ukrainian].

13. Christie N. (2001). Borba s prestupnostiu kak industriia. Vpiered, k Hulahu zapadnogo obraztsa. "Fighting crime as an industry. Forward, to the Gulag of the Western model". Moscow, 224 p. [in Russian].

14. Durnescu I., Kenefick L., Sucic I., Glavak Tkalic R. (2018). Experiencing offender supervision in Europe: The Eurobarometer – Lessons from the pilot study. *Probation Journal*. Iss. 65(1). P. 7–26 [in English].

15. *Ponomarenko Yu.A.* (2020). Zahalna teoriia vyznachennia karanosti kryminalnykh pravoporushen. "The general theory of determining the punishment of criminal offenses". Kharkiv. Pravo. 720 p. [in Ukrainian].
16. *Stepaniuk A.Kh.* (2020). Poniattia ta zmist probatsii. "Concept and content of probation". Establishing a positive relationship with the offender as a principle of probation: scientific and practical materials online "round table" (December 18, 2020, Kharkiv). P. 54–60 [in Ukrainian].
17. Kryminalno-vykonavche pravo. Slovnyk-dovidnyk (2020). "Criminal law". Dictionary-reference / authors-compilers: S.F. Denisov(Ed.), T.A. Denisova, M.V. Puzyrevskyi. Chernihiv: Desna Polihraf [in Ukrainian].
18. Pro probatsiiu: Zakon Ukrainy. "On probation: Law of Ukraine dated February 5, 2015 No. 160-VIII". Date of update: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>. (Date of Application: 15.05.2022) [in Ukrainian].
19. Naukovo-praktychnyi komentar do Zakonu Ukrainy "Pro probatsiiu". "Scientific and practical commentary to the Law of Ukraine 'On Probation' (2019)". O.L. Kopylenko (Ed.), Barasha E.Yu. Kyiv. Kandyba T.P., 114 p. [in Ukrainian].
20. *Yanchuk O.B.* (2019). Stanovlennia ta rozvytok probatsii v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy. "Formation and development of probation in Ukraine: current state and prospects". Legal Ukraine. Iss. 9. P. 15–22 [in Ukrainian].
21. *Yakovets I.S.* (2014). Probatsiia: zahalni pidkhody do vyznachennia poniattia ta zasady vprovadzhennia v Ukraini. "Probation: general approaches to defining the concept and principles of implementation in Ukraine". ScienceRise. No. 2. P. 152–155 [in Ukrainian].
22. *Khavroniuk M.I.* (2013). Zakhody kryminalno-pravovoho vplyvu: yaki vony buvaiut. "Measures of criminal legal influence: what they are (part 1)". Legal Bulletin of Ukraine. No. 21. P. 6–7 [in Ukrainian].
23. *Denysova T.A.* (2010). "Criminal punishment and implementation of its functions". Extended abstract of doctor's thesis. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
24. *Dromin V.M.* (2005). Zastosuvannia probatsii yak zasib dekryminalizatsii suspilstva. "Application of probation as a means of decriminalization of society". Actual problems of politics: collection of scientific papers. No. 25. P. 372–377 [in Ukrainian].
25. *Telefanko B.M.* (2018). Probatsiia yak zakhid kryminalno-pravovoho vplyvu na retsydyvnu zlochynnist. "Probation as a measure of criminal law influence on recidivism". Entrepreneurship, economy and law. No. 12. P. 295–298. [in Ukrainian].
26. *Betsa O.V.* (2005). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannia probatsiyyi v yuvenalnii yustyttsii. "Foreign experience of using probation in juvenile justice". Restorative justice in Ukraine: a quarterly newsletter. No. 1–2. P. 134–146 [in Ukrainian].
27. *Puzyrov M.S., Olefir L.I.* (2020). Sotsialno-pravova obumovlenist zaprovadzhennia v zakonodavstvo Ukrainy instytutu probatsiynoho nahliadu za osobamy, umovno-dostrokovu zvilnenymy vid vidbuvannia pokarannia. "Social and legal conditionality of the introduction into the legislation of Ukraine of the institution of probation supervision of persons released on parole from serving a sentence". Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. No. 4. P. 199–205 [in Ukrainian].
28. *Baulin Yu.V., Tatsii V.Ya.* (2020). Zadvannia vitchyznianoï kryminalno-pravovoi nauky v umovakh reformuvannia kryminalnogo zakonodavstva Ukrainy. "Tasks of domestic criminal law science in the conditions of reforming the criminal legislation of Ukraine". Law of Ukraine. No. 2. P. 7–30 [in Ukrainian].
29. *Chernyshov D.V.* (2019). Administratyvno-pravovi zasady probatsii v Ukraini. "Administrative and legal principles of probation in Ukraine". Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. 215 p. [in Ukrainian].
30. *Samofalov L.P., Samofalov O.L.* (2017). Probatsiia – shliakh do humanizatsii pokaran. "Probation is a way to humanize punishments". Bulletin of the Ministry of Justice of Ukraine. No. 5. P. 36–40 [in Ukrainian].

Denysov Serhii,Doctor of Juridical Sciences, Full Professor,
Professor at the Department, KNUIA, Kharkiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-1218-0016**Svirin Mykola,**Doctor of Philosophy, Senior Researcher, Chief Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-9443-7566**Zaika Dmytro,**Postgraduate student, KNUIA,
Kharkiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-1300-3492

CONTENT RESEARCH OF SUPERVISED PROBATION IN UKRAINE

The article is devoted to the study of the content of supervised probation in Ukraine. The authors decided to analyze the normative and legal framework of the issue, to outline the main doctrinal provisions of foreign and domestic scientific literature, to conduct a comparative legal analysis, to combine them by common features and to outline the differences, to determine the peculiarities of the relationship between them and to provide scientifically based conclusions.

The institution of probation is a relatively new phenomenon of the criminal law of Ukraine. And, although the foundation for its implementation was laid back in 2002, the modern stage of formation began only in 2015 with the adoption of a relevant normative legal act. However, a significant part of theoretical and practical issues remained unexplored. One of these issues is the content of supervised probation. The scientific discussion within the limits of the mentioned issues is theoretical in nature, but it undoubtedly affects law enforcement and is relevant in view of the growing role of probation in the criminal law of Ukraine.

Based on the results of the study, it can be concluded that the content of supervised probation in Ukraine consists of supervision itself (monitoring according to the global analogy) and social and educational measures as mandatory elements. Also, an obligatory, although not pronounced element is punishment. In addition, depending on the individual characteristics of the convict, counseling and psychological assistance, assistance in solving social issues, employment, involvement in education, measures of individual preventive work, etc. may be applied. In their combination, these elements correlate with the fourth type of supervised probation according to the classification of C.B. Klockars constitute a combination of monitoring and counseling, promotion of public safety and support of the convict.

Keywords: supervised probation, content, scientific research, probation in Ukraine.

Отримано 08.06.2022

© Denysov Serhii, Svirin Mykola, Zaika Dmytro, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.2\(56\).16](https://doi.org/10.36486/np.2022.2(56).16)

Issue 2(56) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>